

OHJEET KALOJEN KÄSITTELYYN JA VAPAUTTAMISEEN

Kaikki Viinikanjoelta saatavat taimenet on toistaiseksi määrätty vapautettaviksi paikallisen taimenkannan vahvistamiseksi. Taimenkannan vahvistumisen ja hyvinvoinnin kannalta on oleellista, että kalat selviävät vapautuksesta ja pääsevät syksyisin kudulle. Viinikanjoen kalastajana SINÄ voit vaikuttaa siihen, kuinka kalat selviävät käsittelemällä kaloja alla olevien ohjeiden mukaisesti.

1. **Varaudu sopivilla välineillä**
2. **Väsytä kala nopeasti**
3. **Käsittele kalaa varoen, mutta päättäväisesti**
4. **Älä tapa kalaa kuvaamalla**

1. Varaudu sopivilla välineillä

Väkäsettömät koukut

Suosi väkäsettömiä yksihaaraisia koukkuja. Väkäsetön koukku on väkäsellistä nopeampi ja helpompi irrottaa kalasta ja vahingon sattuessa myös kalastajan ihosta tai vaatteista. Perukkeen katkaissut kala vapautuu myös omin avuin paremmin väkäsettömästä koukusta. Jos koukussasi on väkänen, purista se pihdeillä pois. Uistinten koukut voi halutessaan myös vaihtaa väkäsettömiin.

Solmuton havas

Karkea tai solmittu havas haavissa vahingoittaa kalan ihoa suojaavaa limakerrosta, jolloin erilaiset sienitaudit tarttuvat kalaan helpommin. Käytä solmuttomalla ja mielellään tiheäsilmaisella havaksella varustettua haavia.

Suonipihdit ja muut koukunirrotusvälineet

Suonipihdit on hyvä apuväline koukun irrottamiseen kalan suusta ja niiden tulisi kuulua jokaisen kalastajan vakiovarusteisiin. Yleensä väkäsetön koukku irtoaa helposti, mutta koukun ollessa syvällä kalan suussa, sormilla ei yllä koukkuun. Tällöin riittävän pitkävartisilla suonipihdeillä voidaan tarttua koukkuun ja kääntää se irti kalasta. Pidä suonipihdit nopeasti saatavilla, esimerkiksi jousikannattimen päässä roikukumassa. Jos et omista suonipihtejä, kapeat ja pitkäkärkiset kärkipihdit ovat käyttökelpoinen apuväline koukun irrotukseen.

Välineiden valinta kalan koon mukaan

Käytettävät kalastusvälineet tulee valita sen mukaan minkä kokoisia kaloja todennäköisesti saat saaliiksi ja joudut vapauttamaan. Kalan kokoon nähden liian keveillä välineillä väsytyksessä kestää kauan, jolloin kala uupuu ja sen toipuminen väsytyksestä kestää kauemmin. Myös tarpeettoman ohuen perukkeen käyttö pidentää väsytyksaikaa, vaikka välineet olisivatkin riittävän vahvat.

2. Väsytä kala nopeasti

Mitä nopeammin kalan saa väsytettyä, sitä paremmin se toipuu vapautuksesta. Pienimpiä kaloja ei juuri tarvitse väsyttää. Nopein tapa saada alamittainen kala irrotettavaksi on vetää siimakädellä päättäväisesti siimaa sisään. Kelan käyttö on tällaisessa tapauksessa turhaa ja vie usein enemmän aikaa.

Suurempien kalojen väsytyksessä tulisi koittaa hoitaa riipeästi antamalla kalalle jatkuvasti painetta, kuitenkin repimättä kalaa väkisin ylös. Kun saat kalan pään pintaan, se on helppo vetää haavimisetäisyydelle. Haavimista varten kala kannattaa yrittää ohjata paikkaan jossa haaviminen onnistuu helposti ja ilman, että kalaa pitää vetää virtaa vasten. Tällainen on esim. kosken sivussa oleva potero tai rauhallisemmin virtaava alue.

3. Käsittele kalaa varoen, mutta päättäväisesti

Haaviminen

Isommat vapautettavat kalat kannattaa haavia koukun irrottamista varten. Kala on helpompi pitää haavissa paikoillaan, jolloin koukku on helpompi irrottaa ja se voidaan tehdä kalaa vahingoittamatta. Kastele haavi ennen kalan haavitsemista. Älä nosta haavittua kalaa pois vedestä. Mikäli tarvitset kalan käsittelyyn tukevamman alustan, vie haavittu kala matalaan rantaveteen. Tämä yleensä rauhoittaa kalan. Voit myös varovasti kääntää kalan selälleen, mikä myös yleensä rauhoittaa sen. Älä missään nimessä nosta kalaa kivien päälle tai kuivalle maalle, vaan pidä se vedessä!

Kalan käsittely

Kastele aina kätesi ennen kalaan koskemista. Älä missään nimessä koske kalan silmiin tai kiduksiin tai työnnä sormia kiduskansien alle. Vältä ylipäättänsä turhaa kalan koskettelua. Älä purista kalaa voimakkaasti, vaan käsittele sitä varovasti.

Koukun irrotus

Jos koukku on kalan suupielessä, sen saa yleensä helposti irti käsinkin. Koukun ollessa syvemmällä käytä apuna suonipihtejä. Pidä kala paikoillaan, tartu suonipihdeillä koukkuun ja käännä koukku irti. Älä revi koukkuja väkisin irti, vaan tee se rauhallisesti.

Pieniä kaloja ei tarvitse välttämättä ottaa haaviin, vaan irrotus kannattaa yrittää ensin tehdä löysäämällä siimaa. Jollei kala itsestään irtoa, se vedetään lähelle ja koukku irrotetaan varovasti kalan suusta sen ollessa vedessä. Älä riuho koukkuja väkisin irti; pienen kalan leukapielet ja suu saattavat kärsiä tästä. Tarvittaessa käytä suonipihtejä tai muita apuvälineitä koukun irrottamiseksi. Voit myös pitää kalasta kastelluilla käsillä kiinni varovasti (älä purista).

Kalan mittaus ja punnitseminen

Jos haluat mitata kalan, pidä kala vedessä haavissa ja mittaa kala mittanauhan avulla siinä. Saatavilla on myös solmuttomia havaksia, joiden pohjassa on mittamerkit. Jos haluat punnita kalan, tee se kiinnittämällä puntari haaviin ja nostamalla se ylös vedestä. Katso paino puntarista nopeasti ja minimoi kalan poissaolo vedestä. Saatavilla on myös haaveja, joissa on puntari mukana. Muista myös niitä käyttäessäsi pitää kalaa mahdollisimman vähän aikaa poissa vedestä.

Kalan elvyttäminen

Jos väsytyksellä on tehty nopeasti, kala on yleensä hyvissä voimissa ja pystyy lähtemään uimaan heti vapautuksen jälkeen. Joskus kala kuitenkin uupuu väsytyksestä ja sitä on syytä elvyttää.

Aseta kala hapekkaaseen veteen pää ylävirran suuntaan ja pidä kalaa veden alla siten, että vesi virtaa hyvin sen suuhun ja sitä kautta kiduksiin. Voit pitää toisella kädellä kalan pyrstöstä kiinni ja toinen käsi voi olla kalan vatsan alla, rintaevien takana. Pidä kalasta kiinni löysähkösti mutta siten, että se pysyy oikeassa asennossa ja vapautuu kala heti kun se yrittää lähteä uimaan.

Kalan vapautus pakkasella tai kun vesi on lämmintä

Jos kalastat pakkasella, älä nosta kalaa edes osittain pois vedestä. Kalan silmät saattavat jäätyä ja se voi heikentää kalan näköä tai aiheuttaa jopa kalan sokeutumisen.

Veden ollessa yli 20-asteista siinä on vähemmän happea kuin kylmemmässä vedessä ja vapautettavan kalan selviäminen on tällöin epävarmempaa. Jos kalastat lämpimällä vedellä, vapautettavan kalan väsytyksen tulisi olla erityisen riipeää ja kalan elvytys huolellista. Kesähelteillä kannattaa myös harkita olisiko järkevempää suunnata kalareissu kosken sijaan vaikkapa järvelle tai lammelle.

4. Älä tapa kalaa kuvaamalla

Vapautettavasta kalasta on mukava saada jonkinlainen muisto, esimerkiksi valokuvan muodossa. Käytä kuitenkin harkintaa; kaikki kaloja ei tarvitse kuvata, eikä yhdestä kalasta tarvitse ottaa kymmentä kuvaa eri asennoissa.

Pidä kamera tai puhelin helposti saatavilla, jolloin se on nopea kaivaa esille kuvausta varten.

Vältä kalan nostamista haavista ja vedestä, erityisesti jos olet yksin kuvaamassa. Kalasta saa haavissa hyvän kuvan kun se on kyljellään.

Onnistuneen kuvan saa kalasta myös kalan ollessa vedessä. Kuva: Aarne Karjala

Jos kuitenkin nostat kalan vedestä, nosta se vain lyhyeksi aikaa ja pidä se lähellä veden pintaa. Tällöin kannattaa pyytää kaveri ottamaan kuva, se nopeuttaa kuvausta huomattavasti.

Ole erityisen tarkkana sen kanssa miten pitelet kalaa. Älä purista kalan kylkiä tai vatsaa, sillä tämä vahingoittaa kalan sisäelimiä. Oikeaoppisessa otteessa toisen käden peukalo ja etusormi muodostavat renkaan kalan pyrstön varren ympärille. Sormet eivät purista pyrstöä, vaan puristuvat toisiaan vasten. Toinen käsi kannattelee kalaa sen rintaevien alta, tukien koko rintaevien aluetta, sormet ovat levynä kalan kyljellä, tukien kylkeä.

Ei näin

Kuvan puristusote vaurioittaa kalan sydäntä ja maksaa

Kuvan ote vaurioittaa vakavasti sydäntä, maksaa ja kiduksia

Vaan näin

Kuvan otteessa kala on tukevasti paikoillaan, oikea käsi kannattelee koko rintaevien aluetta, eikä purista kalan sisäelimiä. Kala on lähellä vettä, jolloin se voidaan laskea nopeasti vapaaksi, mikäli se alkaa rimpuilla. Kuva: www.lasakoski.fi